

بحث در موضوعات حقوقی

اهمیت دلیل در آئین دادرسی مدنی

ها و مشکلات آئین دادرسی را برای مراجعه کنندگان بداد گاهها پیش بینی نموده و در رهنمائی و حل مشکلات با آنها کمک کنند - از طرفی هر قدر بشر بسوی تمدن سیر کند و بهمان نسبت که این تمدن در ترقی است افکار همین بشر نیز در از دیاد نفع خویش بحد اعلا و جلو گیری از استفاده دیگران ولو بحد اقل رو بتوسعه است و مخصوصاً دسته متبهای نفع خویش را در زیان سایرین دیده و سعی میکنند بوسائل قانونی نیت ناپسند و دور از اخلاق خود را عملی کنند - بنا بر این در چنین محیطی داشتن رهنمای قضائی بسیار مفید و بلکه لازم است و از همان اعصار اولیه این دسته بشکل پادو در اطراف و کلای داد گستری زندگی میگردند و مقدمات دعاوی را از قبیل طرز تنظیم و دادن دادخواست و صلاحیت دادگاه و تعقیب آندادخواست در درائر دفترهای قضائی و رد و بدل کردن اوراق و لوائح و گفتن جواب طرف و گرفتن وقت داد رسی تمام این کارها را این رسته (پادو های قضائی) (۱) انجام میدادند - فقط وقتی و کیل وارد در مرحله دفاع میگشت که تمام این مقدمات فراهم شده و دعوا ساخته و پرداخته نزد دادگاه رفته است - در این مرحله و کیل در ماهیت امر دفاع کرده و از روی این پرونده که تمام جریان آن از بدو تقدیم دادخواست تا حاضر کردن برای دادرسی بطور منظم از طرف این رسته انجام گردیده از حق موکل در محضر دادگاه حمایت و متعاقب آن رأی دادگاه مزبور صادر میگردد - از طرف دیگر این نکته نیز قابل توجه است که در کشورهای مزبور متجاوز از چند قرن است که مبارزه

یکی از ابتکارات قانون جدید (آئین دادرسی مدنی) ضروری دانستن دخالت و کیل در مرحله پژوهش و فرجام است - موضوع فوق دارای يك منطق قضائی مهمی است که از علت وجود آن در قانون ایران حکایت میکند : اصولاً تعیین و کیل و قبول مدافع از طرف دادخواه و دادخوانده برای آنستکه نکات حساس و باریک قانون و پیچ و خمهای آنرا برای طرفین روشن نموده اگر فرضاً یکی از آندو آشنائی کامل بحقوق و راه تحصیل آن و یا بر عکس فریفتن و اغفال دیگران داشت طرف دیگر که فاقد این صفت است بتواند با وسائل مادی آنرا برای خود تحصیل و از حمله طرف خویش که از چراغ پر نور علم و راه سوء استفاده آن بهره کامل دارد دفاع کند - در قوانین کشور های خارجه نیز تا حدی این فلسفه مورد نظر واقع شده و مثلاً در کشور فرانسه (و بیشتر کشورهای خاور) دفاع در مرحله فرجامی باید اجباراً بوسیله و کیل باشد -

هر چند آئین دادرسی در کشوری نمیتواند سرمشق کشور دیگر واقع شود و هیچگاه نباید قوانین را مانند آینه در محیط های مختلف که اخلاق و تربیت و طرز وجود حق و استفاده از آن عیناً یکی نیست منعکس نمود و شاید بهمین جهت هم آئین دادرسی مدنی دخالت و کیل رانه تنها در مرحله فرجام و بلکه پژوهش هم لازم دانسته و بنظر نگارنده نکات زیر موجب این الزام (در مرحله پژوهش) گردیده در کشور های خاور مخصوصاً فرانسه جزء ماشین قضائی رسته وجود دارد که بنام رهنمای داد گستری میتوان خواند - افراد رسته مزبور همه از تحصیل کردگان علم حقوق و لا اقل لیسانسیه بوده و آشنائی کامل بفن دادرسی دارند شغل این اشخاص اینستکه کلیه راه

(۱) - در فرانسه مخصوصاً این رسته در قدیم جزء اصناف مهم بنام Badean و حتی یکی از نمایشای بسیار جالب توجه فرانسه بشکل پراهم بنام basoche اسم دیگر آن نامیده میشود

دخالت کرده و اگر کسی تا یبدرجه اطمینان داشت که حق ارضای و رعایت مواد قانون در باره اش بعمل نیامده باید از مشورت آنان بهره مند شده و بتواند بطور مؤثری از آخرین راه قانونی که خود بصیرت چندان بدان ندارد استفاده کند.

واضعین قانون دادرسی مدنی ما و کسانی که مبتکر این فکر (الزامی بودن و کیل در مرحله پژوهش و فرجام) بودند بنظر نگارنده بیشتر باین اصل متوجه شدند که اولاً هنوز مردم کاملاً آشنائی بطریقه حفظ و حمایت حق خویش ندارند و ثانیاً آن تشکیلات مقدماتی که در کشورهای دیگر برای تهیه و آماده کردن دعوی جهت دادرسی موجود و الزامی است در این جا وجود نداشته و شاید هم با در نظر گرفتن مقتضیات و مصالح مردم و طرز زندگی و مخصوصاً این نکته که توسل به رسته نامبرده خود مستلزم مخارج علیحده و زیادی است ضروری و عملی نمیباشد.

پس برای اینکه منتهای دقت در حفظ و حمایت از حقوق مردم بعمل آید داشتن و کیل را در مرحله پژوهش و فرجام الزامی دانسته اند تا اگر کسی در مرحله بدوی نتوانست باستیفاء حق خود نائل آید و یا اگر دعوی ارزش رفتن پژوهش را داشت لا اقل بدست مردم کاردان اداره شود.

ولی با همه محاسن و پس از تشریح علل و موجبات الزامی شدن و کیل در عمل و در مقام تفسیر قانون اشکالاتی پیش آمده که گاه در اثر اختلافاتی که در تفسیر مزبور پیش میآید منظور بزرگ قانون که حمایت افراد و حفظ حق آنهاست بکلی نتیجه معکوس داده و منتهی بضایع شدن حق و محرومیت همیشگی آنها از استفاده حق مزبور میگردد.

در شماره آینده بتوضیح موضوع که شایسته بحث علیحده ایست خواهیم پرداخت

دکتر ع. اخوی

با بیسوادی شروع و با ظاهر شدن نتیجه نیکوی آن صدی هشتاد و پنج و نود مردم بحقوق خویش آشنا شده و از بین آنها صدی سی یا چهل محتاج بتوسل بماشین قضائی در احقاق حق خویش و یا حفظ آن هستند و بیسوادی بیشتر از مردم دهاتی و بی آزار تشکیل میشوند که نه در مقام تجاوز بحقوق دیگران بر آمده و نه حاجتی بدفاع از حق خویش دارند.

پس با توجه باین موضوع و در نظر گرفتن طرز توسل بقوه قضائیه و روشن شدن وظیفه که رسته یاد و های قضائی (در فرانسه امروز avoué خوانده میشوند) دارند و مخصوصاً در نظر گرفتن این موضوع که داشتن یاد و avoué برای طرفین اجباری است بخوبی این مطلب واضح میگردد که داشتن و کیل در مرحله بدوی و پژوهش چندان الزامی نیست و طرفین میتوانند باین مقدمات حقوق خویش را بخوبی حفظ و یا از آن دفاع کنند و یا اگر تشخیص دادند که موضوع پیچیده و مهم و شایسته جلب مشورت متخصصین است وکیل بگیرند. اما در مرحله فرجام چون از حق و حقانیت گفتگو نشده و بلکه فقط از رعایت قوانین و اصول لازم الرعایه بحث میگردد و بعبارة دیگر دیوان کشور فقط ناظر بحسن اجرای قانون و جلوگیری از نقض یا عدم رعایت آنست موضوع منحصرأ جنبه تخصصی داشته و افراد عادی که تمام وقت روزانه را بتحصیل معاش گذرانده جز اصول پیش یا افتاده و قوانینی که بیشتر با شغل و پیشه آنها اصطکاک دارد بمقررات دیگر بصیرت کامل ندارند شك نیست که این چنین اشخاص نمیتوانند بسادگی و روشنی تخلف قضاة یا اشتباه و انحراف آنها از قانون و اعمال نظر و نفوذ و یا اغفال و مغالطه و کلا را بخوبی درک کنند. این کار کار کسانیست که تمام عمر را با علم حقوق و قانون و مدافعه از آن میگذرانند و از رموز و زیر و بم های آن بخوبی آگاه اند، بنابراین این باید در مرحله فرجام فقط متخصصین و کارشناسان